

TEKNILLINEN TIEDEKUNTA

JAKAMISTALOUS ASUMISESSA: ESIMERKKEJÄ OULUN SEUDULTA

Tiia Kylmänen

YMPÄRISTÖTEKNIikka

Kandidaatintyö

Maaliskuu 2022

TIIVISTELMÄ

Jakamistalous asumisessa: esimerkkejä Oulun seudulta

Tiia Kylmänen

Oulun yliopisto, Prosessi- ja ympäristötekniikan tutkinto-ohjelma

Kandidaatintyö 2022, 34 s.

Työn ohjaaja(t) yliopistolla: Jenni Ylä-Mella TkT

Tässä kandidaatintyössä tarkastellaan jakamistaloutta asumisen kontekstissa ja sen mahdollisuuksia ympäristötavoitteiden näkökulmasta. Työssä perehdytään aluksi yleisellä tasolla jakamistalouteen osana kiertotaloutta, minkä jälkeen syvennytään tarkemmin asumisessa esiintyviin jakamistalouden keinoihin. Kolmannessa kappaleessa tutustutaan kahteen Oulun alueella toimivaan tapausesimerkkiin, Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiöön ja Kotikatu365-konseptiin, sekä niiden tarjoamiin yhteiskäyttöpalveluihin. Tämän jälkeen pohditaan asumiskonseptien palveluiden ajureita sekä eroja ja yhtäläisyyksiä. Viimeisessä kappaleessa punnitaan jakamistalouden potentiaalia asumisen viitekehyksessä sen mahdollisuuksien sekä haasteiden pohjalta.

Työ toteutettiin perehtymällä aihepiirin kirjallisuuteen, ja työssä esiintyviin tapausesimerkkeihin on tutustuttu yleisesti saatavissa olevan informaation avulla. Asumisen kontekstissa esiintyvät jakamistalouden palvelut jaettiin kolmeen eri ryhmään; yhteiskäyttötiloihin ja -välineisiin sekä aineettomiin palveluihin, jolloin näiden palveluiden tarkastelu oli selkeämpää niin yleisellä kuin tapausesimerkkien tasolla.

Jakamistalous sovitettuna asumisen palveluihin tarjoaa yksittäiselle kuluttajalle mahdollisuuden osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, sekä ympäristötavoitteiden saavuttamiseen niin halutessaan. Yhteiskäyttöpalveluilla on myös potentiaalia vastata alati muuttuviin asumisen tarpeisiin, sekä mahdollistaa yhdenvertainen elintaso yksilön statuksesta, varallisuudesta tai elämäntilanteesta riippumatta.

Asiasanat: jakamistalous, asuminen, yhteiskäyttö

ABSTRACT

Sharing economy in residency: examples from the Oulu region

Tiia Kylmänen

University of Oulu, Degree Programme of Process and Environmental Engineering

Bachelor's thesis 2022, 34 pp.

Supervisor(s) at the university: Jenni Ylä-Mella D.Sc. (Tech.)

The purpose of this bachelor's thesis was to consider sharing economy in the context of residency and its potential from the perspective of environmental goals. To begin with, this work focuses on sharing economy at a general level as part of the circular economy and takes a closer look at the services presented in living afterwards. The third chapter introduces two case examples operating in Oulu, Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiö and Kotikatu365 concept, and the shared services provided by them. The drivers of these services and their differences and similarities are then taken into consideration. The last chapter discusses the potential of the sharing economy in the residency framework based on its opportunities and challenges.

This study was carried out through research on the literature of the subject, and the case examples present in the work have been acquainted with publicly available information. Sharing economy services in the context of living were divided into three different groups; shared spaces and tools and immaterial services, making the review of these services clearer at both general level and case examples.

The sharing economy, adapted to services of living, provides an opportunity for the individual consumer to have impact in social matters and a possibility to achieve environmental goals if they wish. Services and tools in collective use also have the potential to meet ever-changing needs of residency, as well as enabling an equal standard of living regardless of an individual's status, wealth or life situation.

Keywords: sharing economy, residency, collective use

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto	5
2 Jakamistalous	6
2.1 Jakamistalous osana kiertotaloutta	6
2.2 Jakamistalous asumisessa	10
2.2.1 Tilat ja huoneet	11
2.2.2 Tarvikkeet ja välineet	12
2.2.3 Aineettomat palvelut.....	13
3 Tapausesimerkit Oulusta.....	14
3.1 PSOAS	14
3.1.1 PSOAS:n yhteiskäyttötilat	15
3.1.2 PSOAS:n yhteiskäyttövälineet.....	17
3.1.3 PSOAS:n muut palvelut.....	17
3.2 Kotikatu365	18
3.2.1 Kotikatu365:n yhteiskäyttötilat	19
3.2.2 Kotikatu365:n yhteiskäyttövälineet	20
3.2.3 Kotikatu365:n muut palvelut	20
4 Tapausesimerkkien yhteiskäyttöpalveluiden erot ja yhtäläisyydet	21
4.1 Yhteiskäyttötilojen ajurit.....	22
4.2 Yhteiskäyttövälineiden ajurit	24
4.3 Aineettomien palveluiden ajurit.....	25
5 Jakamistalous osana tulevaisuuden asumista	27
LÄHDELUETTELO	30

1 JOHDANTO

Ilmastonmuutos, luonnonvarojen hupeneminen sekä ympäristön monimuotoisuuden köyhtyminen ovat ilmiöitä ja maailmanlaajuisia ongelmia, joihin yhteiskunnan tulee pyrkiä keksimään kestäviä ja tehokkaita ratkaisuja. Nämä ilmiöt ovat nostaneet kestävän kehityksen sekä sitä edistävät kierto- ja jakamistalouden valtaviksi puheenaiheiksi niin Suomessa kuin maailmalla.

Agenda 2030 on YK:n jäsenmaiden sopima toimintasuunnitelma, jonka 17 tavoitteen keinoin pyritään edistämään kestävästä kehityksestä talouden, sosiaalisen hyvinvoinnin ja ympäristön näkökulmista vuoteen 2030 mennessä. Tämän kandidaatintyön näkökulmasta keskeisimmät päätavoitteet ovat 11. ja 12. tavoitteet. Tavoitteen 11 päämääränä on luoda kaupungeista ja asuinyhdyskunnista kestäviä ja turvallisia niiden asukkaille. Tavoitteen 12 avulla taas halutaan muovata kulutusta ja tuotantotapoja ympäristön kantokyvyn kannalta kestävämmiksi. (United Nations 2015)

Jakamistalous osana kiertotaloutta on resurssitehokkuuteen tähtäävä toimintamalli, jolla voidaan nähdä olevan suuri potentiaali ympäristökriisien ratkaisemisessa ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Jakamistalouden keinoja voidaan soveltaa ja tarkastella niin kansainvälisellä kuin yksilönkin tasolla, mikä tekee siitä mielenkiintoisen tutkimuskohteen.

Myös ihmisten asumisen tarpeet ovat muuttuneet ja uudistuneet ajan saatossa. Tämä kirjallisuusselvityksenä tehty kandidaatintyö tarkastelee jakamistaloutta ja sen tuomia mahdollisuuksia asumisen viitekehyksessä ympäristön näkökulmasta. Työn tarkoituksena on ollut perehtyä kahteen tapausesimerkkiin Oulun alueelta sekä niiden tuottamiin jakamistalouden palveluihin ja pohtia jakamistalouden tulevaisuudennäkymiä asumisen kontekstissa. Näihin kahteen tapausesimerkkiin on tutustuttu helposti ja yleisesti saatavilla olevien materiaalien kautta ja tieto perustuu tapausesimerkkien nettivisuiilla olevaan informaatioon.

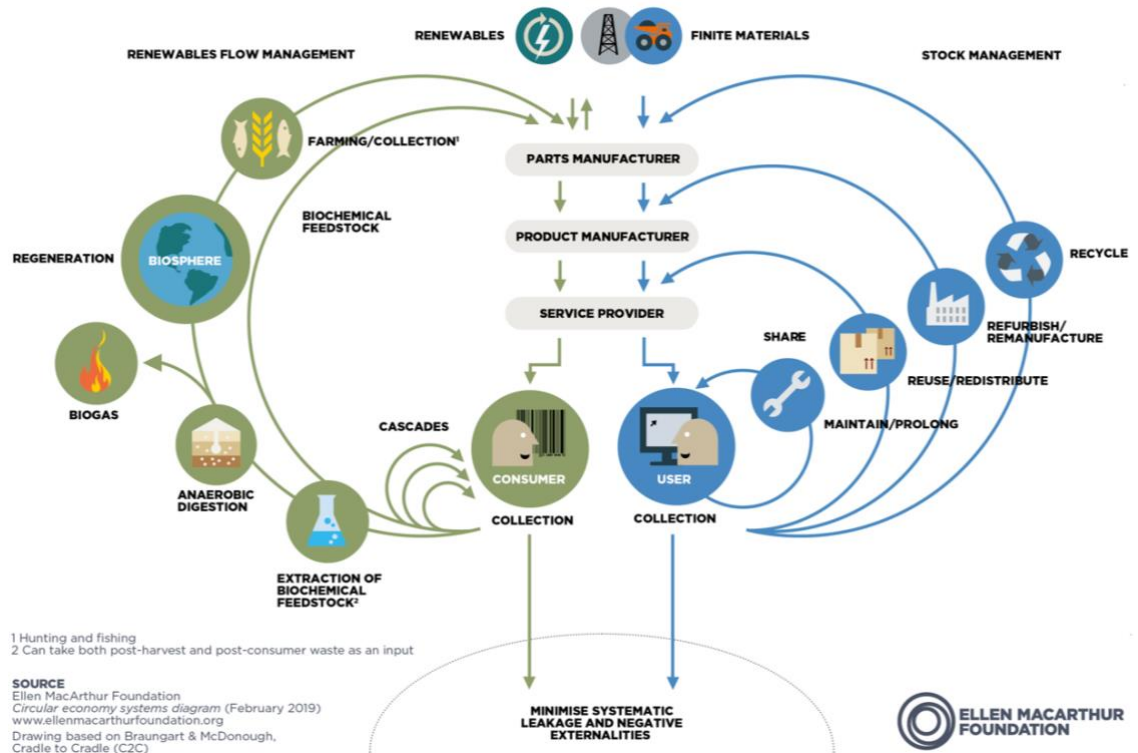
2 JAKAMISTALOUS

Jakamistalous ilmiönä on ikään kuin uusvanha toimintatapa, jossa jotain hyödykettä nimensä mukaisesti jaetaan eri osapuolten kesken. Erilaisia hyödykkeitä on jaettu jo pitkän aikaa esimerkiksi naapureiden ja eri yhteisöjen kesken. Internetin ja sosiaalisen median myötä maailma on tuotu älylaitteiden avulla sinne missä ikinä olemmekaan ja jakamistalouden eri muodot ovat kehittyneet sen mukana eri konteksteissa. Tässä kappaleessa tutustutaan jakamistalouteen osana kiertotaloutta ja perehdytään sen perusajatukseseen. Tämän jälkeen siirrytään tarkastelemaan jakamistaloutta ja sen ajureita asumisen näkökulmasta lopuksi tarkentuen asumisessa esiintyviin jakamistalouden muotoihin.

2.1 Jakamistalous osana kiertotaloutta

Kiertotaloudella tarkoitetaan sitä talouden toimintamallia, jonka tavoitteena on hyödyntää ympäristön resursseja kestävästi ja samalla vähentää syntyviä jättevirroja suunnitelmallisesti. Malli korvaa vanhan suoraviivaisen talousjärjestelmän, jossa tuote valmistetaan raaka-aineistaan ja sen elinkaari päättyy käytön jälkeen jätteeksi. Kiertotalouden tarkoituksena on kasvattaa resurssitehokkuutta muun muassa suunnittelemalla tuotteet siten, että valmistukseen käytetyt raaka-aineet voidaan käytön jälkeen helposti hyödyntää uudelleen ja materiaalit saadaan pidettyä kierrossa niin pitkään kuin mahdollista. (Sitra 2014)

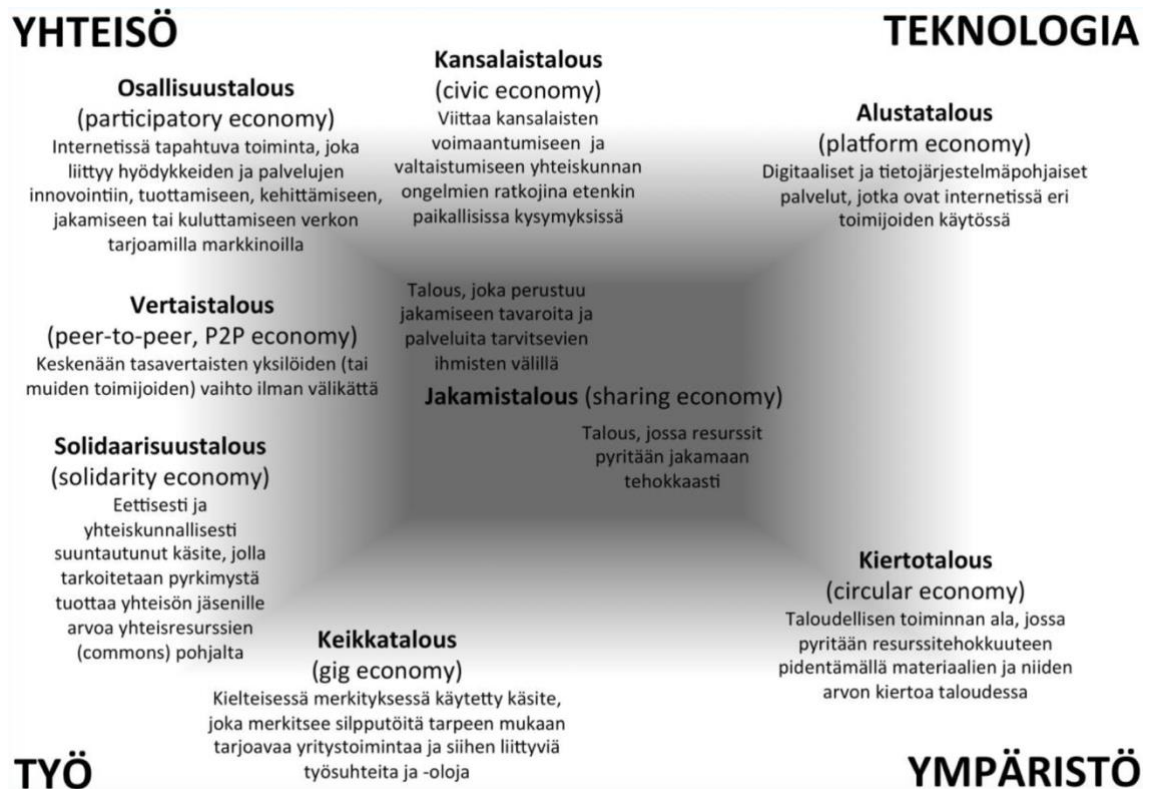
Jotta materiaalit saataisiin pysymään kierrossa pitkään, tulee tuotteen koko elinkaari huomioida jo tuotannon suunnitteluvaiheessa. Tuotteet voidaan kierrättää kahdella tavalla. Ne voidaan joko uudelleenkäyttää sellaisenaan tai hyödyntää raaka-aineina ja komponentteina uusien tuotteiden valmistuksessa. Molemmilla tavoin saadaan säästettyä ehtyviä luonnonvaroja raaka-aineiden kulutuksessa, sekä välttämään jätteenkäsittelystä aiheutuvilta päästöiltä. Kierrättämällä saadaan siis säilytettyä tuotteeseen sidottu energia ja käytetyt resurssit, jolloin puhutaan myös arvon säilyttämisestä. Mitä enemmän kierrätetty tuote tai materiaali on ollut käytössä, eli mitä korkeampi on ollut sen käyttöaste, sitä suurempi on energian ja resurssien säilyvyysaste. (Ellen MacArthur Foundation 2021) Kiertotalouden mallia havainnollistetaan kuvan 1 mukaisella diagrammilla, jossa materiaalikiertoa on kuvattu erilaisilla sykleillä.

Kuva 1. Kiertotaloussysteemin diagrammi (Ellen MacArthur Foundation 2019).

Diagrammin vasenta puolta kutsutaan biologiseksi kierroksi, joka käsittää biologisten materiaalien, kuten ruoan kierron mallissa. Oikea puoli taas kuvaa teknisiä kiertoja, joiden syklit havainnollistavat ei-biologisten materiaalien kiertoa raaka-aineina tai uudelleenkäytettynä tuotteena. Diagrammissa käyttäjää lähinnä oleva silmukka kuvaa resurssien käyttöasteen kasvattamista, mikä on siis olennainen osa mallin mukaista materiaalikiertoa ja mihin myös jakamistalouden toimintamalli linkittyy.

Jakamistalous on kiertotalouden käsitteen alle sijoittuva ilmiö, jonka yksinkertainen perusidea on kasvattaa erilaisten resurssien käyttötehokkuutta jakamalla alhaisen käyttöasteen hyödykkeitä eri osapuolten kesken. Vuokrauspalveluihin perustuva yritystoiminta, kuten autovuokraamo on perinteinen esimerkki jakamistaloudesta, mutta Lahden (2017) mukaan vain vertaisten kesken tapahtuva toiminta eli vertaistalous (engl. *peer-to-peer*) on niin sanottua uutta jakamistaloutta. Jakamistalous käsitteenä ei siis ole täysin yksiselitteinen, vaan se pikemminkin nähdään yhtenä osa-alueena monitahoisessa toimintakentässä, jonka kulmakiviä ovat yhteisö, työ, teknologia sekä ympäristö. Jakamistalouden toimintakenttä muodostuu toistensa kanssa limittäisistä ja/tai päällekkäisistä termeistä (kuva 2), joita käytetään yhdessä jakamistalouden käsitteen kanssa. (Faehnle ym. 2016; Harmaala ym. 2017, s. 26)

Kuva 2. Jakamistalouden monitahoinen toimintakenttä (Faehnle ym. 2016).

Perustavanlaatuisen jakamistalouden mallin mukainen toiminta rakentuu eri toimijoiden välisestä vuorovaikutuksesta. Jakamistalouden vuorovaikuttajat eli toimijat jaetaan kolmeen eri ryhmään; palvelun tarjoajiin ja niiden käyttäjiin sekä välittäjiin, kuten verkkoalustoihin, joiden avulla palveluntarjoajat tavoittavat niiden käyttäjät. Jakamistalouden palveluntarjoajat voidaan vielä luokitella joko ammattimaisiin palveluntarjoajiin tai satunnaisiin yksityishenkilöihin. (Euroopan komissio 2016) Kun jakamistaloudesta käytetään termiä vertaistalous, palveluiden tarjoajia ja käyttäjiä ovat silloin yksityishenkilöt, joiden välisen transaktion mahdollistajana, eli välittäjänä toimii esimerkiksi yritys tai sosiaalisen median alusta (Lahti 2017). Tämän talousmallin perustana on ajatus siitä, että kuluttajat ovat yhteiskunnassa aktiivisia toimijoita, jotka luovat ja jakavat resursseja toisilleen. Kun taas yhteistyöhön perustuva toiminta tapahtuu erilaisten organisaatioiden tai internet-alustojen välityksellä, puhutaan jakamistalouden yhteydessä usein myös alustataloudesta. (Mäenpää & Timonen 2020)

Tärkeinä tekijöinä jakamistalouden kehityksessä pidetään ihmisten muuttuneita arvoja ja asenteita kulutuskäyttäytymisessä sekä kansalaisten kasvanutta ympäristötietoisuutta ja huolta luonnonvarojen kulumisesta. Jakamistalouden mallissa hyödykkeen tai tavaran omistamista ei pidetä tärkeänä, vaan ajattelu on kallistunut enemmän kollektiivisen

omistamisen suuntaan, jolloin pelkkä hyödykkeen käyttöoikeus korostuu. Vähäisellä käytöllä olevaa hyödykettä tarjotaan toisille, jolloin sen käyttökapasiteetti saadaan maksimoitua. (Harmaala ym. 2017; Lahti & Selosmaa 2013) Ihmiset ovat myös aiempaa tietoisempia ympäristövaikutuksista, ja esimerkiksi Valtion nuorisoneuvoston vuoden 2018 Nuorisobarometrin (Myllyniemi & Kiilakoski 2019) mukaan erityisesti 15-29-vuotiaiden nuorten huoli ympäristöstä ja sen hyvinvoinnista on kasvanut. Yhtenä merkittävimpänä ajurina jakamistalouden kasvuun ja kehitykseen on pidetty kuitenkin teknologian kehitystä. Internetin ja erilaisten verkkoalustojen avulla jakamistalouden toimijat ovat kohdanneet toisensa entistä helpommin. (Lahti & Selosmaa 2013)

Lahti & Selosmaan (2013, s. 78-91) mukaan jakamistaloudella on sekä suoria että epäsuoria positiivisia vaikutuksia ympäristöön. Suorilla vaikutuksilla tarkoitetaan esimerkiksi autojen yhteiskäyttöä. Yhteisessä käytössä olevat kulkuneuvot vähentävät ihmisten tarvetta omistaa oma auto, mikä taas tarkoittaa autojen valmistusprosessiin kuuluvien materiaalien ja luonnonvarojen vähäisempää käyttöä. Epäsuorana vaikutuksena pidetään muun muassa sitä, kun resurssien tehokkuus kasvaa ja käyttöikä pitenee, on toiminta ekologisesti kestävämpää.

Resurssien jakamisella on myös sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavia etuja. Yhteisölliseen hyvään tähtäävä solidaarisuustalous painottaa tätä sosiaalista dimensiota jakamistalouden monitahoisessa toimintakentässä (Faehnle ym. 2016). Yhteiset tilat luovat mahdollisuuden uusien ihmiskontaktien solmimiseen. Jaettavista tavaroista ja hyödykkeistä on myös pidettävä huolta, jotta niiden käyttöikä olisi mahdollisimman pitkä. Tämä puolestaan ohjaa yksilöä huomioimaan ympäristönsä sekä yhteisössään toimivat kanssaihmiset. (Lahti & Selosmaa 2013, s. 100)

Jakamistalous siis tarjoaa mahdollisuuden säilyttää saman elintason ja monipuolisen elämän virikkeet kuin ennenkin, mutta aikaisempaa taloudellisemmin ja ympäristön kantokyvyn sallimissa rajoissa. Jakamistaloudessa jaettavana resurssina voi olla esimerkiksi fyysiset hyödykkeet ja tavarat, pääoma rahan muodossa, erilaiset rakennukset ja tilat tai vaikka palvelut tehdyn työn muodossa (Lahti & Selosmaa 2013). Tässä työssä jaettavat resurssit on jaettu kolmeen eri kategoriaan, jotka ovat:

- 1) yhteiskäyttötilat
- 2) yhteiskäyttövälineet
- 3) aineettomat palvelut

Yhteiskäyttötila on tässä työssä määritelty olevan esimerkiksi fyysinen huone tai muu tila rakennuksessa tai helposti määriteltävä ja rajattava alue ulkotiloissa, kuten yhteinen oleskeluhuone tai taloyhtiön piha-alue. **Yhteiskäyttövälineiden** katsotaan tässä työssä olevan erilaisia tavaroita ja konkreettista materiaa, joka ei välttämättä ole sidottu käyttöpaikkaansa. Tällaisia yhteisiä käyttöhyödykkeitä ovat esimerkiksi autot ja työkalut. **Aineettomat palvelut** on taas määritelty esimerkiksi erilaisina toimintoina tai suoritteina, joissa fyysisen hyödykkeen sijasta jaettavana kohteena on vaikkapa toisen henkilön tekemä työ, aika tai oma osaaminen. Tällaisia immateriaalisia hyödykkeitä voivat olla muun muassa siivouspalvelut tai kuntosaliohjaus.

Jakamistaloutta voidaan tarkastella yksityiskohtaisemmin rajaamalla se haluttuun kontekstiin. Näitä rinnakkaisia konteksteja voivat olla esimerkiksi liikenne, rahoitus, työelämä ja asuminen. Seuraavaksi perehdytään, miten jakamistalous ilmenee asumisen viitekehyksessä.

2.2 Jakamistalous asumisessa

Käsitys asumisesta on laajentunut ajan saatossa asunnon seinien ulkopuolelle aina asumiskortteliin saakka koskemaan myös asunnon ympärillä olevia tekijöitä. Ihmiset rakentavat identiteettinsä niistä asioista, jotka ovat heille itselleen tärkeitä eri elämänvaiheissa. Myös koti ja etenkin sen ympäristö ovat muodostuneet tärkeiksi tekijöiksi yksilön identifioinnissa. Väestön ikärakenne, kaupungistuminen, kestävä kehitys, teknologian kasvu sekä yksilön tarve kuulua yhteisöön ovat ilmiöitä, jotka ovat vaikuttaneet ihmisten muuttuviin tarpeisiin ja toiveisiin asumisessa. (Lappalainen & Federley 2021)

Nämä ilmiöt ovat vauhdittaneet jakamistalouden kasvua ja kehitystä ja ovat osaltaan syitä, miksi jakamistalous on noussut kuumaksi puheenaiheeksi myös asumisen toimintaympäristössä. Esimerkiksi kaupunkien kehitys ja urbaanin asumisen trendi ovat lisänneet kerrostalojen ja korttelien näkymistä kaupunkikuvassa, minkä johdosta ihmiset elävät yhä tiiviimmin aikaisempaan verrattuna. Kaupunkiasumisen kysynnän kasvu heijastuu myös asuntojen ja tilojen puutteena sekä niiden korkeina hintoina. Ihmiset ovat tulleet myös entistä enemmän tietoisiksi ympäristön tilasta ja siihen vaikuttaminen koetaan tärkeäksi. Alati kehittyvän kaupunkiasumisen haasteisiin ja hyvinvoivan elinympäristön edellytyksiin on pyritty vastaamaan jakamistalouden keinoin.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM 2017) on selvittänyt jakamistalouden nykytilaa ja kasvunäkymiä Suomessa. Selvityksessä jakamistalouden markkinat on luokiteltu viiteen eri päätoimintasektoriin, joita ovat majoitus ja tilat, vertaisliikenne ja autonjako, kotitalous- ja pienyöt, ammatilliset palvelut sekä joukkorahoitus. Seuraavissa alakappaleissa tarkastellaan jakamistaloutta asumisen kontekstissa mukaillen tätä jaottelua ja ottamalla mukaan neljä ensimmäistä toimintasektoria. Vertaisliikenteen ja autonjaon sektori on sisällytetty yhteiskäyttövälineiden kategoriaan.

2.2.1 Tilat ja huoneet

Asumisen kontekstissa jaettavia tiloja ja alueita sekä kohteita on niin monta erilaista, kuin niitä voidaan vain nimetä. Revon & Mykkäsen (2020) mukaan ajatus asumisen ”toisesta paikasta” on noussut esille kuluttajakyselyssä, jossa on tarkasteltu yksityisten kuluttajien onnistuneita jakamiskokemuksia kiertotalouden näkökulmasta. Termillä ”toinen paikka” tarkoitetaan tässä yhteydessä asumiseen ja majoittumiseen liittyvää paikkaa, joka ei kuitenkaan ole se oma varsinainen koti. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi kesämökit ja kakkosasunnot, joiden jakamiskokemukset olivat tulosten mukaan vastaajien keskuudessa onnistuneita. Onnistuneina jakamiskokemuksina nousi esiin myös esimerkiksi asuntoauton vuokraaminen ja soluasuminen.

Tässä työssä keskitytään tarkastelemaan niitä jaettavia tiloja ja alueita, joita yksittäisistä asunnoista koostuvat asuinrakennukset ja korttelit pitävät sisällään. Näitä tiloja ovat esimerkiksi eri käyttötarkoituksiin suunnitellut kodin huoneet, kuten olohuone, makuuhuone tai vaikkapa työhuone. Yhteiskäyttöön tarkoitetut tilat ovat sellaisia tiloja tai huoneita, joiden käyttöaste yksittäisellä kotitaloudella on tyypillisesti alhainen, mutta joita kuitenkin normaalissa arkielämässä voidaan tarvita. Yhteisillä tiloilla voidaan myös luoda asukkaille mahdollisuuksia tutustua toisiin asukkaisiin ja luoda ihmissuhteita, jolloin yhteiskäyttötiloilla olisi resurssitehokkuuden lisäksi myös sosiaalisen hyvinvointiin liittyviä etuja.

Yhteisöasumisen perinteisiä yhteiskäyttötiloja ovat muun muassa taloyhtiöiden sauna- ja pesutilat. Jakamistaloutta esiintyy myös erityisesti opiskelijoiden keskuudessa soluasumisessa, sillä siinä yhdistyvät niin resurssiviisaus kuin sosiaaliset edut sekä usein myös taloudellinen hyöty. Yksi jaetun asumisen konsepteista on myös maailmanlaajuisesti tunnettu majoituspalvelu Airbnb. Se on perustettu vuonna 2007 ja

sen toiminta pohjautuu malliin, jossa yksityiset henkilöt voivat vapauttaa asuntonsa lyhytaikaisesti vuokrattavaksi korvausta vastaan (Airbnb 2021).

Vuoden 2020 Työolobarometrin mukaan koronapandemia lisäsi etätyöskentelyä Suomessa. Palkansaajista 48 % oli työskennellyt etänä vuonna 2020, kun vastaava luku vuonna 2019 oli 36 %. (TEM 2021, s. 79) Voidaan siis olettaa, että etätyöpisteiden ja -huoneiden tarve on myös lisääntynyt kodeissa. Kuitenkin työhuoneet, samoin kuin esimerkiksi vierashuoneet, jäävät varsinaisen käyttötarkoituksena jälkeen usein tarpeettomiksi ja niiden käyttötehokkuus laskee. Tilasuunnittelun ja yhteiskäyttöön tarkoitettujen työ- ja vierashuoneiden avulla vapautuisi asuinneliöitä muuhun käyttötarkoitukseen, mutta vierasmajoituksen sekä etätyöskentelyn optio silti säilyisi.

2.2.2 Tarvikkeet ja välineet

Esimerkki perinteisistä asumiseen liitettävistä kulutustavaroiden yhteiskäyttöpalveluista ovat kirjastopalvelut sekä videovuokraamot, joista kumpikin ovat laajentuneet kivijalkaliikkeiden lisäksi myös internet-alustoille. Ero tavanomaisten kirjastopalvelujen ja internet-alustoilla toimivien maksullisten vuokraamoiden välillä on se, että yleiset kirjastopalvelut ovat kirjastolain (1492/2016) mukaan asiakkaille ilmaisia ja julkisen sektorin ylläpitämiä, kun taas erilaiset äänikirja- ja suoratoistopalvelut ovat maksullisia ja yksityisten yrittäjien tarjoamia.

Uudempi vastaava palvelu on Hygglo-tavaravuokrauspalvelu. Se on vuonna 2016 perustettu vertaisvuokrauspalvelu Pohjoismaissa, jonka kautta kuluttajat voivat ostamisen sijaan vuokrata muun muassa työkaluja tai urheilun ja vapaa-ajan välineitä. Hygglo pyrkii ohjaamaan ihmisiä pois kertakäyttökulttuurista ja pohtimaan ostamisen tarvetta. (Hygglo 2021) On kuluttajan kannalta edullisempaa ja ympäristön näkökulmasta ekologisempaa vuokrata tai lainata yhtä käyttökertaa varten tarvittava väline, kuin ostaa se uutena liikkeestä ja säilöä käyttämättömänä varastossa lopun ikää.

Ajatus asumisen laajenemisesta kodin ulkopuolelle pitää sisällään myös liikkumisen erilaiset ratkaisut (Lappalainen & Federley 2021). Perinteisen joukkoliikenteen rinnalle ovat nousseet erilaiset yhteiskäyttöiset kulkuvälineet, kuten autot ja polkupyörät. Esimerkkejä yhteiskäyttöautoista ovat Zipcar sekä kotimainen City Car Club. City Car Club on aloittanut toimintansa jo ennen 2000-lukua ja vuokraa yhteiskäyttöautoja jäsenillensä pääkaupunkiseudulla (Suomen kaupunkiautot Oy 2020). Myös erilaiset

yhteiskäyttöiset kevyen liikenteen kulkuvälineet ovat hiljalleen vakiintuneet Suomen isoimpien kaupunkien katukuvaan. Oulussa on ollut käytössä muun muassa kaupunkipyöriä (Vento 2019) sekä sähköpotkulautoja (Loukkola 2021).

2.2.3 Aineettomat palvelut

Myös erilaisten aineettomien hyödykkeiden, eli niin sanottujen palveluhyödykkeiden jakaminen on yksi monimuotoistuvien asumispalveluiden elementeistä. Palveluita tai palveluksia on vaihdettu aina naapureiden kesken. Naapurille lastenhoidon tarjoaminen tai esimerkiksi lumitöiden tekeminen ovat jaettua aikaa ja osaamista. Kaupungistuminen ja tiiviiden asuinyhteisöjen kehittyminen ovat luoneet hyvät puitteet vuorovaikutteiselle palveluiden tarjoamiselle ja vastaanottamiselle.

Yksi asumisen arkea helpottavasta palveluhyödykkeitä tarjoavasta toiminnasta on Stadin Aikapankki. Siellä yksityiset kuluttajat voivat ostaa ja tarjota erilaisia palveluita tarpeidensa mukaan, eli jakaa osaamistaan muille. Palveluiden ja työn maksuvälineenä toimii aika ja yhden työtunnin hinta vastaa aikapankissa yhtä tovia. Aikapankista voi siis esimerkiksi löytää apua siivoukseen ja tarjota vastineeksi hiustenleikkuuta tai muuttoapua. Kuluttaja voi siis tarjota osaamistaan muille ja saa vastavuoroisesti apua tarvitsemassaan arjen askareissa. (Stadin Aikapankki 2010)

3 TAPAUSESIMERKIT OULUSTA

Oulun alueella esiintyviin asumisen jakamistalouden palveluihin tutustutaan kahden tapausesimerkin avulla, jotka ovat Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiö sekä Kotikatu365-konsepti. Nämä kaksi eri asumisen konseptia valikoituivat työhön niiden mielenkiintoisten eroavaisuuksien, mutta myös yhtäläisyyksien vuoksi. Konseptien eroihin vaikuttavat muun muassa se, että niitä on alettu kehittämään alun perin hyvin eri aikoihin. Myös varsinaiset asukaskohderyhmät ovat näillä tapausesimerkeillä erit. Kohderyhmien eroavaisuudesta ja vaihtelevista elämäntilanteista huolimatta molempien konseptien tarjoamissa jakamistalouden palveluissa on huomattavan paljon samankaltaisuuksia. Tässä kappaleessa tutustutaan ensin lyhyesti molempiin konsepteihin, minkä jälkeen perehdytään tapausesimerkkien mielenkiintoisimpiin yhteiskäyttöpalveluihin.

3.1 PSOAS

Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiö eli PSOAS on vuonna 1971 perustettu Oulun alueella toimiva asuntosäätiö. Sen perustivat Oulun ylioppilaskunta, Domus Botnica -säätiö sekä Pohjois-Suomen oppilasasuntolat Oy vastaamaan Oulun opiskelija-asumisesta sekä muun muassa ratkaisemaan opiskelija-asuntojen rakennuttamiseen ja rahoitukseen liittyviä ongelmia. Jo heti seuraavana vuonna perustamisestaan PSOAS aloitti Linnanmaan ylioppilaskylän rakentamisen suunnittelun yliopiston läheisyyteen ja on sen jälkeen rakennuttanut opiskelija-asuntoloita ympäri Oulua, kuten esimerkiksi Syynimaalle ja keskustaan. (PSOAS 2021a) PSOAS:n asuntokohteita on yhteensä kymmenessä eri kaupunginosassa ja ne on ryhmitelty omiksi asuntoaluekategorioikseen sijaintinsa mukaan. Myös vaihto-opiskelijoille tarkoitetut kohteet on koottu omaan kategoriaansa. (PSOAS 2021e) Vuoteen 2020 mennessä PSOAS:n omistuksessa on yhteensä noin 3870 perheasuntoa, yksiötä sekä soluasuntoa (PSOAS 2020a).

PSOAS:n ensisijainen tehtävä on luoda ja tarjota edullisia asumismahdollisuuksia Oulussa lukio- ja ammatillisia opintojaan suorittaville nuorille sekä korkeakouluopiskelijoille. PSOAS on myös osana kansainvälistä opiskelija-, nuoriso- ja tutkijavaihtoa ja tukee sen toimintaa muun muassa majoittamalla opiskelija-asunnoissaan niin ikään Ouluun tulevia vaihto-opiskelijoita. (PSOAS 2021b) Säätiön periaatteeseen kuuluu pitää asukkailta, eli opiskelijoilta perittävät asumiseen liittyvät kulut

mahdollisimman alhaisina, mutta kuitenkin kannattavan taloudenpidon raameissa (PSOAS 2017). PSOAS:n asuntotarjonta koostuu eri kokoisista ja hintaisista solu- ja perheasunnoista sekä yksioista. Monipuolisten asuntovaihtoehtojen avulla säätiö pyrkii vastaamaan opiskelijoiden asumistarpeisiin, minkä lisäksi se osallistuu myös muidenkin opiskelijaelämän osa-alueiden edistämiseen ja parantamiseen muun muassa vastaamalla sosiaalisen ja taloudellisen puolen vaatimukseen opintojen mahdollistamisessa sekä kehittämällä esimerkiksi opiskelijoiden vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. (PSOAS 2021a; 2021b)

PSOAS:n toiminnan perustana ovat säätiön arvot, joiden pohjalta se kehittää opiskelijoille tarjoamiaan palveluita. Nämä arvot liittyvät asukasläheisyyteen, vastuullisuuteen ja yhteistyöhön. Toiminnassaan PSOAS huomioi ympäristön kannalta kestävät ratkaisut niin kiinteistöjen käytössä kuin rakentamisessa ja ylläpidossakin kuitenkin antamalla asukkaille mahdollisuuden osallistua opiskelijaelämän muodostavien yksityiskohtien kehittämiseen. (PSOAS 2021c)

Myös jakamistalous näkyy vahvasti PSOAS:n toiminnassa. Asuntokohteista löytyy muun muassa asukkaiden yhteiskäyttöön tarkoitettuja tiloja, kuten kuntosaleja ja kerhohuoneita. Asukkaiden käytössä on myös yhteiset pyykkituvat sekä saunatilat. Uudempia ja nykyaikaisempia jakamistalouden palveluita ovat PSOAS:n asukkaiden käyttöön hankitut yhteiskäyttöautot ja -pyörät. Asumiskohteittain vaihtelevia palveluita ovat edellä mainittujen lisäksi myös muun muassa viljelylaatikot, tenniskentät, grillikatokset, bändi- ja ompeluhuoneet, versta- ja suksienhuoltotilat sekä Oulun yliopiston Linnanmaan kampuksella sijaitsevat PSOAS Study opiskelumökit. (PSOAS 2019) PSOAS:n tarjoamat asumiskohteittain vaihtelevat palvelut ovat asukkaiden nähtävissä vuonna 2010 lanseeratussa sähköisessä OmaPSOAS -palvelussa, jossa asukkaat voivat muun muassa varata itselleen esimerkiksi sauna- ja pyykkivuoroja. OmaPSOAS -järjestelmä kehitettiin asukkaiden toivomuksesta asumiseen liittyvien asioiden hoitamisen helpottamiseksi. Palvelua haluttiin myöhemmin parantaa ja sen uusi versio julkaistiin 2021. (PSOAS 2021a)

3.1.1 PSOAS:n yhteiskäyttötilat

Lähes jokaiselta PSOAS:n asuntokohdealueelta löytyy asukkaita varten tarkoitettu kerho- tai pelihuone ja joillakin alueilla ne löytyvät jopa useammasta rakennuksesta tai kohteesta. Esimerkiksi Kaijonharjun alueen viidestä asuntokohteesta neljästä löytyy

kerhohuone, kun taas keskustan alueen viidestä kohteesta se löytyy vain Puistokatu 6 -kohteesta. (PSOAS 2019) Vaikka kerho- ja pelihuoneet eivät ole uusimpia asumisessa esiintyviä jakamistalouden palveluita, ovat ne silti tämän työn kannalta mielenkiintoisia niiden muuntautumiskykynsä ja monipuolisuutensa vuoksi. Kerho- ja pelihuoneissa on helppo järjestää yhteistä tekemistä ja kokoontua sekä luoda uusia ihmiskontakteja eri aktiviteettien parissa. Esimerkiksi Raksila-Välkkylän kohteiden sekä Toppilan Matruusin kerho- ja pelihuoneista löytyy muun muassa pingis- ja minibiljardipöydät sekä pöytäfutis, minkä lisäksi Kaijonharjun Kalervosta löytyy myös erillinen bändihuone (PSOAS 2019).

Raksila-Välkkylässä sekä muun muassa Toppilan Matruusissa ja Linnanmaan Yliopistokatu 8:ssa sijaitsee asukkaiden vapaassa käytössä olevat verstaatilat. Linnanmaan kohteissa on myös erikseen varattu tila suksien huoltamiselle, jossa asukkaat voivat esimerkiksi huoltaa ja voidella suksiaan ja muita lasketteluvälineitä. (PSOAS 2019)

PSOAS:n kohteista löytyy myös asukkaiden käyttöön kuntosaleja tai tiloja, joissa salitreenaaminen on välineistä ja tilan koosta riippuen vaihtelevissa määrin mahdollistettu. Kaijonharjun alueen Tellervon rakennuksessa sijaitsevalle kuntosalille on hankittu muun muassa käsipainoja, kahvakuulia, penkkipunnerruslaite sekä levytanko ja sille tarkoitettuja levytaloja. Raksila-Välkkylän alueen kuntosalilla on käsipainojen lisäksi uudempia kuntolaitteita, kuten Smith-laite sekä erilaisia kuntopenkkejä. Keskustan Aurora -kohteen kuntosalin kanssa samassa tilassa on myös suuri sohvaryhmä yhteistä ajanviettoa varten. (PSOAS 2019)

PSOAS Study opiskelumökit ovat myös mielenkiintoinen PSOAS:n tarjoama yhteiskäyttötilapalvelu. Mökit (kuva 3) ovat eri värisiä ja kodikkaita opiskelutarkoitukseen rakennettuja istuin- ja pöytäryhmistä muodostuvia tiloja, joiden seinät ja katto mahdollistavat rauhallisen työskentelyilmapiirin. Mökeissä on myös sähköpistokkeet, joten erilaisten sähkö- ja mobiililaitteiden lataaminen on niissä mahdollista. Ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa PSOAS Study -tila sijaitsee Oulun yliopiston Linnanmaan kampuksen ja Timpuri-asuinkohteen yhdyskäytävän aulassa, mutta vastaavia opiskelumökkejä tullaan mahdollisesti rakentamaan myös muihin kohteisiin. (PSOAS 2021d)

Kuva 3. PSOAS Study opiskelumökit (PSOAS 2021d).

3.1.2 PSOAS:n yhteiskäyttövälineet

PSOAS laajensi asukkailleen tarjoamia palveluita yhteiskäyttöpyörillä vuonna 2018, kun se ryhtyi yhteistyössä Työpaja Cykkelin kanssa kunnostamaan vanhoja polkupyöriä, jotka olivat jääneet PSOAS:n tiloihin entisiltä asukkailta. PSOAS Bikes -niminen palvelu on käytössä ainoastaan vaihto-opiskelijoille, sillä PSOAS:n mukaan oman pyörän ostaminen ei ole kannattavaa lyhyen vaihto-opiskeluajanjakson vuoksi. Pyörien käyttö on ilmaista ja ne sijaitsevat niille tarkoitetuissa varastoissa vaihto-opiskelijakohteissa Alppilassa, Kaijonharjussa sekä Linnanmaalla. (PSOAS 2021a) Vaihto-opiskelijoiden tulee aktivoida palvelu OmaPSOAS -portaalissa sekä hankkia oma polkupyörän lukko käyttöä varten (PSOAS 2020b).

Kaikilla asukkailla on käytössään myös PSOAS:n yhteistyökumppanin PlanBilin PSOAS Car yhteiskäyttöautot. Autot on sijoitettu Linnanmaan Yliopistokadun ja Virkakadun sekä keskustan Auran kohteisiin. Käyttöönottoa varten tulee rekisteröityä PlanBil -sovelluksessa, jossa auton varaaminen sekä muun muassa sen ovien avaaminen onnistuu puhelimen avulla. Auton käytöstä peritään erillinen maksu. PSOAS Car yhteiskäyttöautot ovat sekä asukkaiden että ulkopuolistenkin käytössä. (PSOAS 2020c)

3.1.3 PSOAS:n muut palvelut

Asukkaat saavat halutessaan käyttöön maksullisen Kuljetus Haverinen Oy:n muuttopalvelun, jonka hinnoittelumallista PSOAS on sopinut kuljetusliikkeen kanssa. Muuttopalvelun lopullinen hinta määräytyy muun muassa asunnon koosta ja irtaimiston määrästä. Palvelun kautta asukas saa apua muutossa ja hintaan sisältyy muuttoauto ja

kuljettaja sekä muita tarpeellisia apuvälineitä. Asukas voi myös tarvitessaan vuokrata palvelun kautta muuttolaatikoita edulliseen kappalehintaan. (PSOAS 2021f)

3.2 Kotikatu365

Kotikatu365 on vuonna 2013 perustetun Health City Finland Oy:n luoma asumis- ja palvelukonsepti, joka tarjoaa uudenlaista kaupunkiasumista moderneine palveluineen. Health City Finland on osa kotimaista COR Group -konsernia, joka toimii terveys- ja hyvinvointialalla. Konseptilla pyritään kohti asukkaiden sujuvampaa ja taloudellisesti edullisempaa arkea sekä ympäristöystävällisyyttä yhdistämällä harrastus-, terveys- ja hyvinvointipalvelut urbaaniin asumiseen ja siihen assosioituviin yhteiskäyttöpalveluihin. (Kotikatu365 2021a; COR Group Oy 2021a) Kotikatu365 edustaa uudenlaista ja monipuolista asumiskokonaisuutta, jossa keskitytään modernin kerrostaloasumisen lisäksi elämänlaatua parantaviin palveluihin. Konseptin malli asumisesta ei käsitä pelkästään itse fyysistä kotia, vaan keskittyy myös muihin asumiseen ja elämään liittyviin osa-alueisiin, kuten yhteisöllisyyteen ja hyvinvointiin. (Kotikatu365 2021d) Kotikatu365 -konseptin ensimmäinen kohde, kymmenen kerrostalon korttelimainen kokonaisuus Lipporanta, sijaitsee Oulun Länsi-Tuirassa. Korttelin ensimmäinen vaihe, Lipporannan ”kruunuksi” kutsuttu neljän kerrostalon kompleksi, on valmis ja asutettu. (Kotikatu365 2021b) Lipporannan lisäksi konseptia laajennetaan muun muassa Kuopion Hatsalaan, joka valmistuu arvion mukaan vuonna 2023 (Kotikatu365 2021c). Lisäksi sanomalehti Kalevassa (Rättilä 2021, s. 6-7) uutisoitiin 8. joulukuuta COR Groupin hakevan suunnitteluvarausta Oulun kaupungilta Peltolaan tulevan kohteen rakentamiseksi. Myös muun muassa Vaasan, Jyväskylän sekä Turun kaupungin kanssa on käyty keskusteluja. Kotikatu365:n kohteet on suunnattu eri elämänvaiheissa oleville asukkaille ja palveluissa on huomioitu niin lapsiperheet kuin ikäihmisetkin (Kotikatu365 2021e).

Kotikatu365:n asuinalueiden palveluista heijastuvat arvot, joita konseptissa vaalitaan. Näitä ovat hyvinvointi ja vastuullisuus sekä sukupolvet yhdessä -aate, jonka mukaan jokainen asukas voi nauttia yhteisöllisyydestä ja yhdessäolosta niin halutessaan. Palvelut on suunniteltu asukkaiden hyvinvointia edistäviksi ja asuinympäristöstä löytyy esimerkiksi palveluasumisen mahdollisuus ikäihmisille ja päiväkotitilat lapsille. Vastuullisuus taas näkyy ympäristöystävällisissä valinnoissa, kuten yhteiskäyttötiloissa ja -välineissä. (Kotikatu365 2021a; 2021e)

Valtaosa Kotikatu365 -konseptin tarjoamista asumisen palveluista liittyvät yhteisöllisyyteen ja edistävät myös jakamistaloutta. Kotikatu365:n palveluihin kuuluu sähköinen palveluportaali, jonka kautta asukkaat voivat muun muassa tilata ja varata haluamiaan palveluita itselleen. Palveluportaalin tukena toimii asuinalueen aulapalvelu, jossa palvelukoordinaattori on asukkaiden tavoitettavissa asumiseen liittyvien asioiden tiimoilta. Konseptin palveluita ovat myös esimerkiksi yhteiset tilat, kuten sauna-, juhla- ja kokoustilat, kuntosali, leikki-tila ja vierashuone. Asukkailla on käytössään myös monenlaisia yhteiskäyttövälineitä, kuten auto, polkupyörät, viljelylaatikot sekä erilaiset työkalut, urheiluvälineet ja lastentarvikkeet. Asukkaiden omasta aktiivisuudesta riippuen myös erilaisia harrastekerhoja ja tapahtumia voidaan järjestää. Näitä ovat esimerkiksi liikunta- ja pelikerhot, erilaiset retket tai vaikka after work -kokoontumiset. (Kotikatu365 2021b; 2021e)

3.2.1 Kotikatu365:n yhteiskäyttötilat

Kotikatu365 -konseptin yksi yhteiskäyttötila on asukkaiden yhteinen olohuone, joka on myös käyttökelpoinen esimerkiksi juhla- ja kokoustilana. Olohuoneessa on muun muassa erilaisia päivä- ja aikakauslehtiä luettavaksi sekä televisioon asennettu kanavapaketti. Tila on varustettu myös keittiöllä, joten sen voi varata esimerkiksi perheen keskeisiä syntymäpäiväjuhlia varten. Samassa tilassa on myös erillinen neuvotteluhuone, jossa kokoustaminen on mahdollista. Lipporannan yhteiskäyttötiloja ja -palveluita ylläpidetään muun muassa asukkailta veloittavalla 15 euron suuruisella kuukausimaksulla, joka maksetaan vuokran tai vastikkeen lisäksi. Jotkin palveluista sisältyvät tähän maksuun, mutta jos esimerkiksi olohuoneen haluaa varata itselleen yksityiseen käyttöön juhlatilaisuutta varten, veloitetaan siitä erillinen maksu kyseiseltä asukkaalta. (Kotikatu365 2021b; 2021e)

Yksi yhteisten tilapalveluiden erikoisuus on konseptiin kuuluva vierashuone. Se on nimensä mukaisesti vieraskäyttöön tarkoitettu huone, jossa asukkaat voivat majoittaa lyhytaikaisesti sukulaisia ja tuttaviaan. Vierashuone sijaitsee pohjakerroksessa muiden yhteiskäyttötilojen tavoin. Se on sisustettu pienen hotellihuoneen tavoin ja siellä on muun muassa sänky, tuoli sekä hieman kaappitilaa majoittujaa varten. Asukkaalta peritään erillinen korvaus vierashuoneen käytöstä. (Kotikatu365 2021b; 2021e)

Noin 500 neliömetrin yhteistiloista löytyy myös vain asukkaiden käytössä oleva kuntosali monipuolisine kuntolaitteineen. Yhteiskäyttötilat sijaitsevat valmistuneen Lipporannan

niin sanotun kruunun neljän kerrostalon alimmassa kerroksessa ja kuntosalille pääsee siis sisäkautta nopeimmillaan hissillä oman talon asuinkerroksesta alas pohjakerrokseen. Kuntosalin käyttö sisältyy vuokran tai vastikkeen lisäksi maksettavaan kuukausimaksuun. (Kotikatu365 2021b; 2021e) Monipuolisiin Kotikatu365:n palveluihin kuuluu myös yhteinen IT-työtila. Se on tarkoitettu muun muassa etätyöskentelyä varten ja on varustettu kaapeliyhteydellä sekä muiden yhteiskäyttötilojen tapaan myös wifi-yhteydellä. (Kotikatu365 2021b; 2021e)

3.2.2 Kotikatu365:n yhteiskäyttövälineet

Kotikatu365 -konseptiin kuuluu myös laaja valikoima erilaisia yhteiskäyttövälineitä, kuten asukkaiden käytössä oleva auto sekä polkupyörät. Yhteiskäyttötiloista löytyy myös pieni varasto yhteiskäyttötavaroille, josta asukkaat voivat lainata muun muassa autoon lasten istuinkorokkeen tai pyörien pientä korjausta varten huoltosarjan ja jalkapumppuja sekä pyöräilykypäriä. (Kotikatu365 2021e)

Yhteiskäyttövälineiden varastosta löytyy myös erilaisia pienremontti- ja huoltovälineitä sekä urheiluun ja vapaa-aikaan liittyviä tavaroita. Asukkaat voivat lainata ja varata käyttöönsä muun muassa työkalusarjapakin, kaapelikelan, tasotikkaat, soutuveneen airot ja pelastusliivejä tai kävelysauvoja ja frisbeegolfaukun kiekkoineen. Yhteiskäyttötavarihin kuuluu myös esimerkiksi mehumaija ja lasten syöttötuoli. (Kotikatu365 2021e)

3.2.3 Kotikatu365:n muut palvelut

Lipporantalaiset voivat tilata yhteistyökumppaneiden toimittamia erilaisia palveluita kotiinsa sähköisen palveluportaalin kautta. Asukkaat voivat esimerkiksi tilata itselleen kotisiivouksen tai ruokalähetin tuomaa ravintolaruokaa. Yrityksiltä tilattavat palvelut on kilpailutettu asukkaita varten valmiiksi ja tilaaminen käy kätevästi portaalin kautta. Asukkailla on käytössään myös jaettua osaamista kodin pieniin huolto- ja asennustöihin. Pikatalkkari-palvelun avulla kotiin voi tilata esimerkiksi lampun tai pesukoneen asennuksen. (Kotikatu365 2021b; 2021e) Palveluportaalin kautta on myös mahdollista tilata liikuntapalveluita esimerkiksi kuntosalille tai kotiin. Lipporannan asukkaille järjestetään myös yhteistä ohjattua liikkumista. Esimerkiksi kuntosalilla pidetään yhteistreenejä ja ulkona käydään muun muassa sauvakävelemässä tai jumppaamassa. (Forum24 2019)

4 TAPAUSESIMERKKIEN YHTEISKÄYTTÖPALVELUIDEN EROT JA YHTÄLÄISYYDET

Ihmisten asumisen perustarpeet ovat pääpiirteittäin samat riippumatta vallitsevasta elämäntilanteesta tai yksilön henkilökohtaisista ominaisuuksista, kuten iästä tai ammattitaidosta. Toisaalta elämäntilanne ja ikä ovat juuri niitä tekijöitä, joiden muuttuessa myös yksilön mieltymykset sekä tarpeet muuttuvat. Asumisen tarpeet voivat lisääntyä tai jopa vähentyä vanhentuessa sekä henkilön statuksen muuttuessa. Tarpeisiin vaikuttavat myös muun muassa yksilön mielenkiinnon kohteet, varallisuus ja koko identiteetti. Yksityiset henkilöt voivat hyödyntää samaa yhteiskäyttöpalvelua, mutta aivan eri syistä ja lähtökohdista. Vastavuoroisesti eri palveluntarjoajat, kuten myös tämän työn tapausesimerkit voivat tarjota jakamistalouden palveluita erilaisin perustein ja motiivein.

Tässä pohdintakappaleessa on pyritty tarkastelemaan tapausesimerkkien palveluiden samankaltaisuuksia, mutta myös löytämään niitä kausaalisia agenteja eli syitä, miksi konseptit tarjoavat juuri kyseisiä palveluita asukkailleen. Yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien sekä niiden ajureiden peilaamisen avulla on mahdollista pohtia kyseisten jakamistalouden palveluiden mahdollisuuksia asumisen konseptissa myös tulevaisuudessa.

Vaikka tämän kandidaatintyön tapausesimerkit ovat konsepteina hyvin erilaiset ja ne ovat räätälöityjä palvelemaan parhaiten omaa kohderyhmäänsä, löytyy niistä kuitenkin huomattavia samankaltaisuuksia. Esimerkiksi molemmat konseptit tarjoavat palveluita kaikissa kolmessa eri resurssikategoriassa; sekä PSOAS:lta että Kotikatu365:lta löytyy asukkaiden käyttöön yhteisiä tiloja ja tavaroita sekä asumista helpottavia muita palveluita. Eroavaisuuksia esiintyy puolestaan palveluiden tuottamisen ja tarjoamisen mittakaavassa sekä siinä, miksi juuri kyseinen palvelu on todennäköisimmin haluttu saattaa asukkaiden ulottuville.

Jakamistaloutta on pohdittu sen informaation pohjalta, mitä kirjallisuuskatsauksessa ja tapausesimerkkien nettisivuihin tutustuessa on käynyt ilmi. Tästä syystä jotkin seikat ja palvelut voivat olla rajallisesti tai suppeastikin käsiteltyjä, mikä olisi voitu paikata esimerkiksi haastatteleamalla tapausesimerkkien edustajia. Haastatteluja tai syvempää

tapausesimerkkien tuntemusta ei kuitenkaan nähty tämän työn kannalta tarpeelliseksi, mikä toisaalta avaa mahdollisuuksia jatkokysymyksille ja -tutkimuksille.

4.1 Yhteiskäyttötilojen ajurit

Jakamistalouden käsitteen moniulotteisuus tarjoaa valtavan määrän eri tarkastelunäkökulmia aihetta tutkiessa ja on tuonut myös mielenkiintoista haastetta tähän kandidaatintyöhön. Jakamistalouden palveluiden ajureita ja/tai motiiveja voidaan tarkastella Faehnlen ym. (2016) monitahoisen toimintakentän näkökulmasta. Tämän toimintakentän yksi kulmakivistä on yhteisö ja yhteisöllisyys, mitkä voidaan nähdä yhtenä ajurina palveluiden tuottamiselle. Tapausesimerkkien yhteiskäyttötilat ovat esimerkki niistä palveluista, jotka voidaan sitoa palvelemaan yhteisön etuja. Sekä PSOAS:n että Kotikatu365:n asukkaat voivat nauttia yhteisöllisyydestä jaettujen kerhohuoneiden ja olo-/juhlahuoneiden avulla. Molemmissa konsepteissa ajanvietto on tuotu kodeista omalta kotisohvalta yhteisiin tiloihin, ja niissä on panostettu jaettuun viihtyvyyteen pelien ja muiden aktiviteettien voimalla. Kotikatu365 -konseptissa yhteistilapalvelut on keskitetty Lipporannan ”kruunun” tiloihin, jolloin ne toimivat vetonaulana ja kohtaamispaikkana koko korttelin kymmenen kerrostalon kaikille asukkaille ja siten muodostavat Lipporannan asukkaista suuren sosiaalisen yhteisön. Koska PSOAS:n asuntokohteet ovat hajautettuna systemaattisesti ympäri Oulua, on PSOAS:lla useampia vastaavia kerhotiloja, joissa asuinalueen tai -rakennuksen asukkaat kohtaavat toisensa. Kuten kappaleessa 3.1.1 todettiin, on PSOAS:n keskustan alueen asuntokohteissa suhteellisen vähän kerhohuoneita muihin kohteisiin verrattuna. Tämä johtuneekin luultavasti siitä, että konseptissa luotetaan ja hyödynnetään myös lähellä olevien keskustan monipuolisten palveluiden vetovoimaa vapaa-ajanviettotarkoituksessa.

Myös kuntosalit asuinyhteisöjen yhteiskäyttötiloina voisi ajatella toimivan yhteisöperiaatteesta. Kuitenkin tätä suurempi ajuri kuntosaleille on todennäköisemmin Lahti & Selosmaan (2013) käsittelemä jakamistalouden mahdollistama sosiaalinen arvonluonti, eli kuinka jakamistalouden keinoja hyödyntämällä saadaan luotua sosiaalista voimavaraa yhteisössä ja yksilössä. Asuinrakennuksen yhteyteen perustetun kuntosalin voisi toki nähdä myös tuttavien kohtaamispaikkana ja asukkaat voivat sopia yhteisistä treenijaoista, mutta kuntosalien tarjoamisen voisi nähdä liittyvän syvemmin terveyttä ja hyvinvointia koskeviin tarkoitukseen. Kuntosaliharrastus on kasvava trendi etenkin nuorten keskuudessa ja sillä on tutkitusti positiivisia fyysistä sekä henkistä terveyttä

edistäviä vaikutuksia. PSOAS on pyrkinyt vastaamaan pääasiallisen toimintansa ohessa opiskelija-asukkaidensa hyvinvoinnista ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista, ja asukkaille ilmaiset kuntosalit palvelevat tätä ajatusta hyvin. Kuntosalit mahdollistavat pienimuotoisen salitreenuksen, mikä ei välttämättä olisi aina mahdollista ”opiskelijabudjetilla”. Kotikatu365:n konseptissa puolestaan asukkaiden yhteistä kuntosalia ylläpidetään asukkailta perittävällä kuukausimaksulla riippumatta siitä, käyttäkö yksittäinen asukas kuntosalin palveluita. Tämän toiminnan taka-ajatuksena terveydellisen hyvinvoinnin lisäksi on mitä todennäköisemmin ajatus yhteisestä hyvästä eli yhteisöajurista. Pienellä taloudellisella panoksellaan yksittäinen asukas mahdollistaa kuntosaliharjoittelun yhteisössään, mutta voi vaihtoehtoisesti nauttia jostain muusta tarjolla olevista palveluista, kuten yhteisestä olohuoneesta. Sekä PSOAS:n että Kotikatu365:n tapauksessa asukkaiden ajan- ja rahankäytön voidaan katsoa helpottuvan, kun kuntosalille siirtymiseen tai jäsenmaksuihin ei kulu ylimääräistä aikaa taikka rahaa. Tästä syystä kuntosalitreenuksen mahdollistamiselle voisi nähdä olevan myös esimerkiksi taloudellisia sekä arjenhallintaan liittyviä ajureita.

Vaikka tämä työ on rajattu tarkastelemaan yksinomaan asumista, on teknologian kehitys sekä myös vallitseva pandemiatilanne ja koko muuttuva maailma ohjaamassa myös työelämää koteihin. Tästä syystä myös molemmat esimerkkitapaukset ovat mahdollistaneet etätyöskentelyn asukkaiden yhteisillä etätyöpisteillä. Ero näiden konseptien välillä syntyy kuitenkin siinä, miten ja kenelle nämä työpisteet ovat tarjolla. Esimerkiksi Kotikatu365:n etätyöpiste on vain konseptin asukkaiden käytössä, kun taas PSOAS Study opiskelumökit ovat käytännössä kenen tahansa Oulun yliopiston tiloissa työskentelevän käytettävissä. Vaikka etätyöskentelypisteiden tarjoaminen olennaisesti nojautuu jakamistalouden toimintakentän kulmakiviin teknologia ja työ, voi jakamistalouden näkökulmasta sen varsinaisen tarkoituksensa löytäminen olla haastavaa. Työskentely ja opiskelu vaativat rauhaa tilaa, jolloin yhteisö-ajuri ja ihmissuhteiden solmiminen rajautuvat tarkastelusta pois. Lisäksi sekä PSOAS:n että Kotikatu365:n tapauksissa etätyöpisteitä ylläpidetään palveluntarjoajien toimesta, eli myöskään esimerkiksi vertaistalouden käsite ei sovellu tähän yhteyteen. Pohjimmiltaan yhteiskäyttöiset etätyöskentelypisteet mahdollistavat sen, että asukkaat voivat poistua kotoaan työskentelemään muualle, mutta ei kuitenkaan varsinaiselle työpaikalleen, ja näin säilyy myös ajatus kodista rentoutumisen paikkana. Tästä syystä etätyöpisteiden ajurina voisi olla yksinkertaisesti jakamistalouden peruseriaate, eli se, että turhaa tilaa yksittäisistä kodeista vievät työhuoneet on tuotu kodin ulkopuolelle koko asuinyhteisön

käyttöön, jolloin työhuoneen käyttökapasiteettia on voitu kasvattaa. Samaa jakamistalouden ajuria on todennäköisesti pohdittu myös Kotikatu365:n vierashuoneen yhteydessä. PSOAS:lla ei ehkä olla nähty vielä tarvetta yhteiskäyttöiselle vierashuoneelle, sillä todennäköisemmin nuoret opiskelijat matkustavat esimerkiksi juhlapyhinä vanhaan kotikaupunkiinsa perheen ja läheisten luo, kuin toisinpäin.

4.2 Yhteiskäyttövälineiden ajurit

Uutta kotia etsiessä on usein tavanomaista huomioida uuden asunnon sijainti ja kulkuyhteydet itselleen tärkeisiin paikkoihin, kuten työpaikalle tai kouluun. Kaupungistuminen ja palveluiden lisääntyminen ovat osaltaan lyhentäneet välimatkoja, mutta liikkumisen tarve on yhä säilynyt osana asumista ja yksilön elämää. Asuinyhteisön yhteiskäyttökuluvälineet ovat joukkoliikenteen rinnalla hyvä ratkaisu satunnaiseen liikkumisen tarpeeseen. Oulun kaupunki (2022) on tunnettu pyöräilykulttuuristaan ja kaupungin yli 600 kilometriä pitkä kevyen liikenteen verkosto luo osaltaan kannattavan pohjan myös yhteiskäyttöpyörille. Molemmat tapausesimerkit tarjoavat asukkailleen polkupyöriä yhteiseen käyttöön, mutta esimerkiksi PSOAS on rajoittanut niiden käyttöoikeuden vain vaihto-opiskelijoilleen perusteenaan, että oman pyörän hankkiminen ei olisi kannattavaa lyhyen opiskeluvaihdon ajaksi. Tässä yhdistyvät sekä jakamistalouden perusperiaate että ympäristöaspekti, sillä pyörät ovat vanhoja asukkailta jääneitä kulkuvälineitä, jotka PSOAS on kunnostanut asukkaidensa käyttöön. Kiertotalousmallin mukaisesti pyörien käyttökapasiteettia kasvatetaan jakamalla ne asukaskunnan kesken, ja näin jo olemassa olevat resurssit saadaan pidettyä kierrossa pitkään. Kotikatu365:n yhteiskäyttöpyörät taas ovat kaikkien konseptin asukkaiden käytössä, mutta pyörien lukumäärä, alkuperä tai niiden käyttö- ja varausehdot eivät selvinneet kirjallisuuskatsauksessa. Voi olla siis turvallista olettaa, että Kotikatu365:n yhteiskäyttöpyörien ajurina on ainakin ajatus pienen käyttöasteen omaavan resurssin jakamisesta asukkaiden kesken.

Sekä PSOAS että Kotikatu365 tarjoavat asukkailleen myös uudentyyppisen jakamistalouden palvelun, nimittäin yhteiskäyttöauton. Mielenkiintoista palvelun tarjoamisessa on kuitenkin se, miten ja millä perustein autot ovat tapausesimerkkien asukkaiden käytettävissä. Konsepteihin ja niiden palveluihin tutustuessa kävi ilmi, että PSOAS:n tarjoamat yhteiskäyttöautot eivät ole pelkästään PSOAS:n opiskelija-asukkaiden käytössä, vaan myös konseptin ulkopuolisten kuluttajien käytössä, jotka

rekisteröityvät PSOAS:n yhteistyökumppanin PlanBilin jäseniksi. Tästä syystä PSOAS:n yhtenä ajurina voisi olla puhtaasti jakamistalouden periaate, jolla saadaan kasvatettua jo olemassa olevien autojen eli resurssien käyttöastetta. Kotikatu365:n yhteiskäyttöauto taas on pelkästään Lipporannan asukkaiden käytössä, mutta asukkailta veloittava kuukausimaksu on todennäköinen syy käyttöoikeuden rajaamiselle.

Yleisesti olettaen harvalla opiskelijalla on varaa omistaa ja ylläpitää omaa autoa, joten PSOAS:n tapauksessa yhteiskäyttöautojen tarjoamisen voisi nähdä myös taloudellisesta näkökulmasta. Koska Kotikatu365:n kohderyhmä on PSOAS:n vastaavaa laajempi, ja voisi sisältää opiskelijoita sekä muita pienituloisia ihmisryhmiä, joilla ei ole taloudellisia resursseja oman auton hankintaan, on taloudellinen aspekti myös varteenotettava ajuri Kotikatu365:n konseptissa.

Myös kiertotalouden aspekti on todennäköinen ajuri molempien tapausesimerkkien tilanteessa. Molempien asuntokohteet sijaitsevat suhteellisen lähellä tai hyvien joukkoliikennedyhteyksien varrella kohderyhmien tarvitsemista palveluista, joten oman auton omistamiselle ei välttämättä nähdä niin suurta tarvetta. Yhteiskäyttöauton tarjoamisella voidaan ohjata asukkaita ympäristöystävällisempiin valintoihin luopumatta oman auton tuomasta arjen helppoudesta, eli niin sanotusti elintasoja laskematta. Kuitenkin autoa voidaan tarvita satunnaisiin siirtymisiin tai esimerkiksi huonekalujen kuljettamiseen, jolloin konseptit tarjoavat kiertotalouden kannalta ympäristöystävällisen vaihtoehdon yhteiskäyttöautoillaan. Toisaalta yhteiskäyttöautot voivat toimia myös asumiskonseptien houkuttimina ympäristöstään kiinnostuneille ihmisille. Koska kansalaiset ovat entistä huolestuneempia ympäristönsä hyvinvoinnista, voi yhteiskäyttöautojen tarjoamisella olla positiivista vetovoimaa asumiseen liittyvissä valinnoissa.

4.3 Aineettomien palveluiden ajurit

Opiskeluiden päätyttyä poismuutto on PSOAS:n asukkaalle ajankohtaista, minkä vuoksi konseptin neuvottelema muuttopalvelu ulkoisen yrityksen kanssa on looginen. Palvelun tarjoamisen perusteena on esimerkiksi opiskelijoita ajatellen taloudellisia ajureita, mutta miksei ajatuksena voisi olla myöskin puhtaasti opiskelijan arjen helpottaminen, mitä PSOAS toiminnassaan vaalii (PSOAS 2021c). Myöskin Kotikatu365 -konseptissa arjen helppous on todennäköinen syy palveluiden tarjoamiselle. Aineettomissa palveluissa

hyödynnetään COR Group -konsernin yrityskumppaneita, mistä syystä palveluita pystytään tarjoamaan monipuolisemmin. Yrityskumppaneiden tuottamat palvelut ovat asukkaille maksullisia, mutta esimerkiksi pikatalkkari -palvelusta ei selvinnyt, aiheutuuko siitä asukkaalle ylimääräisiä kustannuksia. Tämä on kuitenkin hyvä esimerkki jakamistalouden periaatteen mukaisesta palvelusta. Sekä työkaluja että osaamista jaetaan yhteisön kesken, mikä on ympäristöystävällistä ja ennen kaikkea resurssitehokasta.

Kirjallisuuskatsauksen perusteella kummallakin tapausesimerkillä on merkittävän vähän aineettomia jakamistaloutta edistäviä palveluita asukkaidensa käytössä. On kuitenkin todennäköistä, että molempien konseptien sähköiset palveluportaalit pitävät sisällään jonkinlaisia foorumeja, joissa esimerkiksi tällainen asukkaiden välinen vertaistalous olisi mahdollistettu. Molemmat konseptit ovat kuitenkin panostaneet asukkaidensa mahdollisuuksiin vaikuttaa asuinyhteisönsä kehitykseen, mutta tämän tapaiset jakamistalouden palvelut voivat hakea vielä omaa polkuaan – tai ne ovat ulkopuolisilta pimennossa. Aineettomien palveluiden kehittymättömyys voi johtua myös siitä, että niitä on jo runsaasti tarjolla ulkopuolisten palveluntarjoajien toimesta. Esimerkiksi ravintolaja kauppakassipalveluita tarjoavat Wolt ja Foodora, lasten- ja lemmikinhoitoapua löytyy useammasta Facebook-ryhmästä sekä myös siivousapua tarjoavia yrityksiä on lukuisia. Useimmiten näissä pienissä töissä ja palveluissa turvaudutaan myös lisäksi omaan lähiverkostoon, ystäviin ja sukulaisiin.

5 JAKAMISTALOUS OSANA TULEVAISUUDEN ASUMISTA

Maailmanlaajuiset kriisit, kuten ilmastonmuutos ja luonnonvarojen hupeneminen ovat monitahoisia ongelmakohtia, joiden selvittämiseksi tarvitaan kestäviä ratkaisukeinoja. Jakamistalouden kehitys osana kiertotaloutta tarjoaa työkaluja näiden ongelmien ratkaisemiseksi ja osallistaa myös yksittäisiä kuluttajia sekä ohjaa heitä ympäristön kannalta kestävämpiin valintoihin. Lahti ja Selosmaan (2013, s. 103) mukaan jakamistalous luo mahdollisuuden elää eettisesti ja yhteisöllistä elämäntapaa noudattaen. Jakamistalouden palvelut hyödyttävät kuluttajia muun muassa monipuolisen tarjonnan ja edullisempien hintojen muodossa, mutta niillä nähdään myös positiivisia ympäristöeettisiä vaikutuksia. Yhteiskäyttöpalvelut nostavat resurssitehokkuutta, mikä puolestaan voi myötävaikuttaa EU:n kestävän kehityksen ohjelmaan ja kiertotalouden kasvuun. (Euroopan komissio 2016 s. 1)

Kierto- ja jakamistalouden peruseriaatteena on resurssitehokkuuden kasvattaminen, johon päästään siirtymällä kertakäyttötaloudesta kohti kestävämpää kulutuskulttuuria ja omistamisen mallia. Kyse on siis pohjimmiltaan omistamisen muutoksesta, mikä mahdollistaa uusien liiketoimintamallien synnyn ympäristön kantokyvyn sallimissa rajoissa. Tulevaisuudessa tällaiset resurssitehokkaat ja ympäristön huomioon ottavat liiketoimintamallit tulevat olemaan kannattavampia yrityksille, kuin lineaaritalouteen keskittyvät vastaavat toimintamallit. (Orasmaa ym. 2020)

Jotta jakamistalouden toimintamallit kannattaisivat ja saavuttaisivat maksimaalisen suorituskykynsä, tarvitsevat palvelut tarpeeksi suuren kuluttajakunnan ja määritellyn kohderyhmän. Asumisen kontekstissa, urbaanin asumisen ekosysteemissä tällainen kohderyhmä on helposti tavoitettavissa. Asuinrakennus, -kortteli tai useampaan kaupunginosaan laajentunut asuintoiminta muodostavat asumisen palveluita tarjoaville säätiöille ja yhtiöille valmiin asiakaskunnan ja mahdollistavat jakamistalouden palveluiden tuottamisen.

Tapausesimerkkien, Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiön sekä Kotikatu365-konseptin, tarkastelussa kävi ilmi, kuinka jakamistalous on ollut jo pitkän aikaa esillä asumisen kontekstissa ja kuinka se on jatkanut kehitystään. Molemmilla konsepteilla on tarjolla valtava määrä erilaisia yhteiskäyttöpalveluita, joista valtaosa on asukkaille

suunnattuja yhteisiä tiloja ja välineitä. Erityisesti uudemmat jakamistalouden palvelut, kuten esimerkiksi yhteiskäyttöautot ja -pyörät sekä hyvin varustellut yhteiset tilat ovat nousevassa trendissä asuinyhteisöissä. Syy tähän on luultavasti se, että niissä yhdistyvät positiiviset vaikutukset niin ympäristön kuin kuluttajan ja palveluntarjoajankin näkökulmasta. Esimerkiksi yhteiskäyttöautoilu on resurssitehokasta, säästää kuluttajan investointikuluilta sekä mahdollistaa palvelun tarjoajalle vakaan asiakaskunnan.

Tarkastelussa ilmeni myös kehityskohteita jakamistalouden palveluiden evoluutiossa. Erityisesti aineettomien palveluiden vähäisyys kummankin tapausesimerkin kohdalla oli merkittävä yhteiskäyttötilojen ja -tavaroiden rinnalla. Tämän lisäksi myös asukkaiden välinen toiminta, eli *peer-to-peer* -toiminta, oli suhteellisen vähäistä. Voi hyvin olla, että tällaisten palvelumuotojen toteuttaminen asuinyhteisössä on vielä niin epävarmaa suuren volyymin mittakaavassa, että ne tarvitsevat enemmän aikaa, suunnittelua ja etenkin asukkaiden välistä luottamusta onnistuakseen.

Vaikka kehityksen suunta jakamistalouden palveluiden vakiintumisessa asumisen ympäristöön on oikea, voi se tuoda eteensä myös erilaisia haasteita. Monipuoliset yhteiskäyttöpalvelut luovat asuntoja tarjoaville yhtiöille valttikortin, millä ne kiinnittävät asuntoa etsivien huomion. Yhä enenevässä määrin yksittäiset kuluttajat ovat kiinnostuneita ympäristönsä tilasta ja haluavat kantaa vastuunsa yhteiskunnallisissa ongelmissa. Asumiseen liittyvillä valinnoilla on helppo vaikuttaa oman hiilijalanjälkensä pienentämiseen, ja jakamistalouden palveluita tarjoavat asuinyhteisöt luovat tähän erinomaisen mahdollisuuden. Haaste kuitenkin piilee siinä, että näiden palveluiden kehittyessä eri asutokonseptit tulevat mahdollisesti kilpailemaan asukkaistaan, eikä kaikilla ole välttämättä samoja mahdollisuuksia pysyä kehityksen perässä. Esimerkiksi vanhemmat asuinalueet ja rakennukset erityisesti kaupunkien laitamilla voivat kokea muuttotappioita, sillä yhteiskäyttöpalveluiden, etenkin -tilojen integrointi vanhoihin rakennuksiin voi olla haastavaa tai jopa mahdotonta.

Toinen haaste, jonka tulevaisuuden asutokonseptit voivat kohdata on se, kuinka ne onnistuvat markkinoimaan kestävään kehitykseen tähtääviään jakamistalouden asumispalveluita ja innostamaan uusia kohderyhmiä ympäristöystävällisempään asumiseen. Kaikki eivät ole kiinnostuneita oman tai yhteiskuntansa hiilijalanjäljen pienentämisestä tai ympäristöongelmista. Lisäksi ajatus oman elämän ja asumisen jakamisesta ventovieraiden kanssa voi myös tuntua jopa pelottavalta. Osa voi myös kokea

yhteiskäyttöpalvelut turhiksi tai hyödyttömäksi, sillä he ovat tottuneet tulemaan toimeen omillaan ja oppineet nauttimaan esimerkiksi yksityisautoilusta, täydellisestä riippumattomuudesta tai materialismista ja omistamisesta. Tulevaisuudessa jakamistalouden haasteena asumisessa on siis kohderyhmän laajentaminen ja uusien ihmisryhmien tavoittaminen sekä jo olemassa olevan asukasyhteisön aktiivisempi innostaminen.

Kaiken kaikkiaan tulevaisuuden näkymät jakamistalouden palveluille asumisen kontekstissa ovat hyvät. Vaikka resurssitehokkaat talousmallit ovat vielä kehitysvaiheessa, on niillä suuri potentiaali kasvaa merkittäväksi osaksi yhteiskunnallisten ongelmien, kuten ilmastokriisin ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ratkaisemisessa. Kiertotalouden ja jakamistalouden mallien etuna on se, että ne ovat helposti sovitettavissa eri elämän osa-alueisiin ja konteksteihin, kuten työhön, opiskeluun ja asumiseen. Tällaisten ympäristötyökalujen kehittämisen avulla on mahdollisesti kauaskantoiset positiiviset vaikutukset niin YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi maailmalla kuin yksilön elintason helpottamiseksi ja vahvistamiseksi Suomessa.

LÄHDELUETTELO

Airbnb, 2021. About us [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://news.airbnb.com/about-us/> [viitattu 27.11.2021].

COR Group Oy, 2021. Yhtiöt, Healt City Finland [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://corgroup.fi> [viitattu 10.12.2021].

Ellen MacArthur Foundation, 2019. Circular economy diagram [verkkodokumentti]. Iso-Britannia, Lontoo: Ellen MacArthur Foundation. Saatavissa: <https://ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy-diagram> [viitattu 1.12.2021].

Ellen MacArthur Foundation, 2021. Completing the picture: How the circular economy tackles climate change [verkkodokumentti]. Iso-Britannia, Lontoo: Ellen MacArthur Foundation, 71 s. Saatavissa: <https://emf.thirdlight.com/link/w750u7vysuy1-5a5i6n/@/preview/1?o> [viitattu 1.12.2021].

Euroopan komissio, 2016. Yhteistyötaloutta koskeva eurooppalainen toimintasuunnitelma COM(2016) 356 final [verkkodokumentti]. Bryssel: Euroopan komissio, 17 s. Saatavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0356&from=EN> [viitattu 17.11.2021].

Faehnle M., Immonen H., Mäenpää P., Nylund M. & Träskman T., 2016. Jakamistalous ja verotus: Eväitä yhteiskunnalliseen keskusteluun [verkkodokumentti]. Yrkeshögskolan Arcada: Arcada Working Papers 4/2016, 18 s. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140579/AWP_4_2016_Jakamistalous.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 3.12.2021].

Forum24, 2019. Nuoren parin liikunnallista elämää Lipporannassa [verkkodokumentti]. Kotikatu365 Advertoriaalit. Health City Finland Oy, 16 s. Saatavissa: <https://www.kotikatu365.fi/wp19/wp-content/uploads/2021/05/Advertoriaalit-lores.pdf> [viitattu 12.12.2021].

Harmaala M-M., Toivola T., Faehnle M., Manninen P., Mäenpää P. & Nylund M., 2017. Jakamistalous. Helsinki: Alma Talent Oy, 184 s. ISBN 978-952-14-3226-2

Hygglo, 2021. Hygglosta, Mikä on Hygglo [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://help.hygglo.info/fi/articles/5213843-mika-on-hygglo> [viitattu 27.11.2021].

Kotikatu365, 2021a. Tietoa meistä [verkkodokumentti]. Health City Finland Oy. Saatavissa: <https://www.kotikatu365.fi/tietoa-meista/> [viitattu 13.11.2021].

Kotikatu365, 2021b. Lipporanta.fi, Faktat [verkkodokumentti]. Health City Finland Oy. Saatavissa: <https://www.lipporanta.fi/faktat/> [viitattu 10.12.2021].

Kotikatu365, 2021c. Ajankohtaista, Kotikatu365-konsepti laajenee Kuopioon [verkkodokumentti]. Health City Finland Oy. Saatavissa: <https://www.kotikatu365.fi/kotikatu365-konsepti-laajenee-kuopioon/> [viitattu 10.12.2021].

Kotikatu365, 2021d. A new way to live [verkkodokumentti]. Health City Finland Oy. Saatavissa: <https://www.kotikatu365.fi/a-new-way-to-live/> [viitattu 13.11.2021].

Kotikatu365, 2021e. Kotikatu365-palvelut [verkkodokumentti]. Health City Finland Oy. Saatavissa: <https://www.kotikatu365.fi/palvelut/> [viitattu 13.11.2021].

Lahti V-M., 2017. Jaettua liikkumista [verkkodokumentti]. Helsinki: Sitra. Saatavissa: <https://www.sitra.fi/artikkelit/jaettua-liikkumista/> [viitattu 3.12.2021].

Lahti V-M. & Selosmaa J., 2013. Kaikki jakoon! – Kohti uutta yhteisöllistä taloutta. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 195 s. ISBN 978-951-796-937-6

Lappalainen I. & Federley M., 2021. Korttelimaiset asumisen konseptit: Avaimia Alustaja jakamistaloudesta sekä verkottumisesta? [verkkodokumentti]. Yhdyskuntasuunnittelu, 58 (4). s. 11-35. Saatavissa: <https://doi.org/10.33357/ys.98064> [viitattu 27.11.2021].

Loukkola P., 2021. Sähköpotkulaudat rantautuivat Ouluunkin – aluksi lautoja on pari sataa, mutta määrä voi kasvaa [verkkodokumentti]. Yleisradio Oy. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12032177> [viitattu 9.3.2022].

Myllyniemi S. & Kiilakoski T., 2019. Tilasto osio. Teoksessa: Pekkarinen E. & Myllyniemi S. (toim.) Vaikutusvaltaa Euroopan laidalla – Nuorisobarometri 2018 [verkkodokumentti]. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja nro 60. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto. s. 9-112. Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2019/03/NB_2018_web.pdf [viitattu 20.1.2022].

Mäenpää P. & Timonen P., 2020. Johdanto: jakamistalouden monet kasvot. Teoksessa: Mäenpää P., Timonen P. & Söyrinki S. (toim.) Kuluttajat ja kansalaiset jakamistaloudessa – Tutkijapuheenvuoroja jakamistalouden kehitykseen [verkkodokumentti]. TEM oppaat ja muut julkaisut 2020:3. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. s. 5-21. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-581-2> [viitattu 3.12.2021].

Orasmaa A., Laurila L. & Liimatainen H., 2020. Omistamisen muutos kiertotaloudessa [verkkodokumentti]. Sitran selvityksiä 175. Helsinki: Sitra, 49 s. Saatavissa: <https://media.sitra.fi/2020/12/02170107/omistamisen-muutos-kiertotaloudessa.pdf> [viitattu 10.2.2022].

Oulun kaupunki, 2022. Kartat ja liikenne, Kävely ja pyöräily [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://www.ouka.fi/oulu/kadut-kartat-ja-liikenne/kevyt-liikenne> [viitattu 17.1.2022].

PSOAS, 2017. Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiö sr:n säännöt [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://www.psoas.fi/wp-content/uploads/2019/03/psoasin-saannot-lopulliset-valtuuskunta-21092017.pdf> [viitattu 13.11.2021].

PSOAS, 2019. Asumisopas, Kohdepalvelut [verkkodokumentti]. Saatavissa: https://www.psoas.fi/Housing_Guide/kohdepalvelut/ [viitattu 5.12.2021].

PSOAS, 2020a. Asumisopas, Asuntokohteet [verkkodokumentti]. Saatavissa: https://www.psoas.fi/Housing_Guide/asuntokohteet/ [viitattu 12.11.2021].

PSOAS, 2020b. English, Housing guide, PSOAS Bikes for exchange students [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://www.psoas.fi/en/housing-guide/psoas-bikes-for-exchange-student/> [viitattu 9.12.2021].

PSOAS, 2020c. Asumisopas, PSOAS Car yhteiskäyttöautot [verkkodokumentti]. Saatavissa: https://www.psoas.fi/Housing_Guide/psoas-car-yhteiskayttoautot/ [viitattu 9.12.2021].

PSOAS, 2021a. Opiskelija elämä 50v, 50 vuotta opiskelija-asumista [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://www.psoas.fi/50-vuotta-opiskelija-asumista/> [viitattu 12.11.2021].

PSOAS, 2021b. PSOAS, Yleistietoa [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://www.psoas.fi/psoas-asukkaille/> [viitattu 12.11.2021].

PSOAS, 2021c. PSOAS, Arvot [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://www.psoas.fi/psoas-asukkaille/arvot/> [viitattu 12.11.2021].

PSOAS, 2021d. Asumisopas, PSOAS Study [verkkodokumentti]. Saatavissa: https://www.psoas.fi/Housing_Guide/psoas-study/ [viitattu 8.12.2021].

PSOAS, 2021e. Alueet [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://www.psoas.fi/alueet/> [viitattu 8.12.2021].

PSOAS, 2021f. Asumisopas, Muuttopalvelu [verkkodokumentti]. Saatavissa: https://www.psoas.fi/Housing_Guide/muuttopalvelu/ [viitattu 9.12.2021].

Repo P. & Mykkänen J., 2020. Jakamisen sosiaalisuus kiertotaloudessa. Teoksessa: Mäenpää P., Timonen P. & Söyrinki S. (toim.) Kuluttajat ja kansalaiset jakamistaloudessa – Tutkijapuheenvuoroja jakamistalouden kehitykseen [verkkodokumentti]. TEM oppaat ja muut julkaisut 2020:3. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. s. 57-66. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-581-2> [viitattu 3.12.2021].

Rättilä M., 2021. Peltolaan tulossa uusi Kotikatu365 – Oululainen COR Group viemässä konseptia myös muihin isoihin kaupunkeihin [verkkolehti]. Oulu: Kaleva365 Oy 8.12.2021. Saatavissa: <https://www.kaleva.fi/peltolaan-tulossa-uusi-kotikatu-365-oululainen-cor/4172554> [viitattu 11.12.2021].

Sitra, 2014. Kiertotalouden mahdollisuudet Suomelle [verkkodokumentti]. Sitran selvityksiä 84. Helsinki: Sitra, 72 s. Saatavissa: <https://media.sitra.fi/2017/02/27174628/Selvityksia84-2.pdf> [viitattu 1.12.2021].

Stadin Aikapankki, 2010. Stadin Aikapankki [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://stadinaikapankki.wordpress.com/tietoja/> [viitattu 27.11.2021].

Suomen kaupunkiautot Oy, 2020. CCC yrityksenä [verkkodokumentti]. Saatavissa: <https://citycarclub.fi/fi/ccc-yrityksenä> [viitattu 27.11.2021].

TEM, 2017. Jakamistalous Suomessa 2016 – Nykytila ja kasvunäkymät [verkkodokumentti]. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 9/2017. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö, 30 s. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79253/TEMrap_9_2017_verkkojulkaisu.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 4.12.2021].

TEM, 2021. Työolobarometri 2020 [verkkodokumentti]. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:36. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö, 192 s. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-804-2> [viitattu 28.2.2022].

United Nations, 2015. Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development [verkkodokumentti]. A/RES/70/1. United Nations, 41 s. Saatavissa: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication> [viitattu 14.2.2022].

Vento M., 2019. Oulussa otetaan käyttöön 600 Sykkeliä [verkkodokumentti]. Helsinki: KL-Kustannus Oy. Saatavissa: <https://kuntatekniikka.fi/2019/08/21/oulussa-otetaan-kayttoon-600-sykkelia/> [viitattu 9.3.2022].